

Til Sekretariatet for fagfornyelsen i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Først og fremmest tak for muligheden af at komme med kommentarer til råudkastene til de kommende fagplaner for folkeskolen.

Siden indførelsen af det politiske dannelsesideal om udvikling af elevernes demokratiske sindelag som højeste ideal for skolens virke tilbage i 1975 har vi i Det Pædagogiske Selskab fulgt udviklingen på dette område og kan bagudskuende konstatere, at sigtet havde god vind i sejlene fra lovens vedtagelse og frem til midt i '90-erne, hvor der via Danmarks deltagelse i den første internationale læseundersøgelse blev kastet lys over, at de faglige læsefærdigheder ikke stod mål med hverken den kulturelle selvforståelse på uddannelsesområdet eller med de ressourcer, der blev allokeret hertil, hvorfor man politisk initierede en faglighedsdagsorden for området.

Denne har tydeligvis haft en hæmmende effekt på skolens arbejde med elevernes demokratiske dannelse, hvis man skal tro den seneste internationale ICCS-undersøgelse om bl.a. elevers oplevelse af egen indflydelse op undervisningen og Børnerådets rapport om elevmedbestemmelse fra 2024. I begge undersøgelser kan danske elevers oplevelse af at have indflydelse på arbejdet i skolen ligge på et meget lille sted.

At dette også kan hænge sammen med, at den politiske ambition for elevernes demokratiske dannelse er blevet sat ned i perioden fra 1975 til 2006, hvor elevernes "*medleven og medbestemmelse* i et demokratisk samfund" blev reduceret til "*deltagelse*", og hvorefter skolens virke ikke længere har skullet "*bygge på* åndsfrihed og demokrati", men alene være "*præget*" af det, er vi opmærksomme på, men vi kan også se, at den tidligere § 16, stk. 4 og nuværende § 18, stk. 4 i folkeskoleloven om samarbejdet mellem lærere og elever om undervisningens indhold og form stort set er fastholdt uændret i de forskellige lovrevisioner siden '75, hvorfor man kunne have en forventning om, at det også blev praktiseret, hvilket dog som nævnt ikke synes at være tilfældet.

Derfor var det med stor glæde, at vi læste ekspertgruppens anbefalinger til ministeriet om den didaktiske treklæng af *engagement, kundskaber og myndighed* som grundlag for udfærdigelsen af de kommende fagplaner, samt at disse skulle sikre elevernes inddragelse og medbestemmelse, fordi megen og væsentligt pædagogisk forskning viser, at interesse og engagement har stor indflydelse på tilegnelsen af kundskaber. Vil man fremme et højt udbytte af undervisningen, skal man altså lade eleverne beskæftige sig med noget, de er optaget af. Denne elementære sandhed formulerede allerede Grundtvig for snart 250 år siden i sit hyldestdigt til Frederik 6., hvor det som bekendt hedder: "*og han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær.*" Af den grund blev vi også noget forstemte over, at forligskredsen bag aftalen om Folkeskolens Kvalitetsprogram valgte at udelade elevernes medindflydelse.

Beslutningen matcher selvfølgelig på udmærket vis nedjusteringen af ambitionen om skolens bidrag til den demokratiske dannelse på formålsniveau, men den understøttes ikke særlig godt af § 18, stk. 4, hvor det som bekendt hedder, at indhold i undervisningen samt arbejdsformer og metoder i videst mulig omfang skal foregå i samarbejde mellem lærere og elever, da et samarbejde vel ikke kan undgå at afføde en vis form for *medbestemmelse*, selv om det selvfølgelig er lærerne, der har det endelige ansvar for undervisningen.

Det er således i det lys, vi har læst rådkastene til nye fagplaner for skolens fag, og det er glædeligt at konstatere, at der i alle fag findes en lang række formuleringer til vinkling af undervisningen, som har elevperspektivet med. Der lægges i stor udstrækning op til, at undervisningen:

- skal tage udgangspunkt i elevernes erfaringer og interesser
- skal være undersøgende, eksperimenterende og skabende
- skal fremme selvstændig kritisk stillingtagen og handling,

MEN der optræder kun ganske få og spredte formuleringer, som reelt sikrer elevernes medindflydelse på undervisningen. De oplistes nedenfor og kan med fordel – såvel i relation til den demokratiske dannelse som til elevernes udbytte af undervisningen – bruges som inspiration for yderligere kvalificering af dette aspekt i forbindelse med revisionerne frem mod andet udkast.

Formuleringer om konkret elevindflydelse i rådkast til fagplaner:

Biologi:

Eleverne skal gennem *spørgsmål, der udspringer af deres egen nysgerrighed, designe, undersøge, udforske og modellere.*

Fysik/kemi:

Eleverne arbejder undersøgende med *egne undersøgelsesspørgsmål.*

Dansk:

Eleverne *involveres og engageres* i konkrete *indholdsvalg.*

Eleverne *engageres* i fiktive tekster efter *egen interesse.*

Eleverne *fordyber sig* i *selvvalgte problemstillinger*, og skriver tekster om *noget, de er optaget af.*

Historie:

Eleverne *skaber* fortællinger om *selvvalgte temaer.*

Håndværk & Design:

Elevernes undersøgende arbejde i *skabende processer* er kernen i faget.

Musik:

Eleverne skal opleve *faglig medindflydelse* i relation til deres interesser og engagement.

Medindflydelsen skal ske gennem *aktiv deltagelse af skabende, legende og eksperimenterende aktiviteter.*

Natur/teknologi:

Eleverne *inddrages i valg* af undervisningens indhold, arbejdsformer, materialer og steder, og *de oplever, at deres egne spørgsmål og undren har værdi og kan bidrage til at tænke nyt og skabe relevans*

Med venlig hilsen og på vegne af Det Pædagogiske Selskab

Asger Hermansen
formand

Det Pædagogiske Selskab

stiftet 1820

